

Světla Minulosti.

Napsal M. A. ŠIMÁČEK.

"Trpěla bys zde," řekl jen. —
 "Umrtvením svého umění bys trpěla."
 "Ano. A vám tím ublíženo není, neboť vy byste při tom nebyli šťastni. Jsi o tom přesvědčen?"
 "Jsem."
 "To také jsem chtěla slyšet výslovně z tvých úst, mezi čtyřma očima. A jestli se mi ještě splní, abys byl šťasten s Karlo, pak budu docela pokojna a spokojena. — Bez špetky hněvu a bez trpkosti budeme na sebe vzpomínat. Vidíš? Podej mi na to ruku!"

Stiskli si pevně pravice na ten slib.
 "A co se Tonouše týče, jsem klidná. Žádný pathos, žádná tragika — to je k směchu! Vim, že ho budeš mít vždycky rád, a že se nemám v tom, co jsem řekla své matce. A to říkám tobě, a to mi věř, to ti slibuji, že nikdy mu neukodíš, že je můj syn, ani že má mé jméno. To bude mou starostí. Řekni to své matce! Až přijde čas a pochopí, nezaleknu se mu vypovídat, a ty řekneš taky, žeho těba, aby porozuměl a nezalíval a neodhodil, nýbrž odpustil. Máš ho ráda, ne snad ton laskou jako má matka, u níž dítě roste a jíz je celým životem, ale přes ho mám ráda v tom vědomí, že je to má krev, v tom pohnutí z jeho dětské náklonnosti a v tom pocitu, jenž zde prociť, působit mu radost, kdy mohu a jak mohu. Nesmíš mi odepřít, Carolo, abych mu občas poslala něco, co ho potěší. Co mám a budu ještě mít — já nejsem marnotratná, Carolo — vše bude jeho. Věř mi, že od tebe a od tohoto dítěte se vrátím lepší, než jsem sem přišla. A lepší bude i můj život. Není to zachvat sentimentality, Bůh chraň, to mě znáš, že ji nenávidím — ale nějsou to prázdňé fráze. Budu na vás často vzpomínat a přijedu zas, jak jen budu moci. Třeba dřív ještě než za rok. A teď — pojď k němu, ať ho užijí ještě trochu."

"Ještě otázku: Ty chceš zůstat svobodná?"
 "Kdo to dnes ví? Ale vdala-li bych se, nikdy by to nebylo na neprospekch Tonoušovi. Vždycky spí na jeho prospekch. To bud' jist! Pojď, půjdeme k němu, je pozdě už, a hnedle budu muset jít."

Příštího dne ráno Bettyna z Nedosek odjela.

HLAVA TŘETÍ.
 I.
 Po odjezdu Bettynině znenáhla a nepozorovaně svázal se doktor do bývalého pořádku.
 Byly chvíle, zejména v prvních dnech, kdy zachvácenal jej po ní tichý stesk, kdy přivoloval si do duše její zjev a hlas, její pohled a úsměv, kdy každá kout jeho bytu a zahrady, kdy všechno másta, kudy spolu chodili, kdy pohled na Tonouše i na matku vzbouzely v něm vzpomínky na ni, na hovory s ní vedené, na určitá slova, určitý pohyb některý, určitý výraz její tváře.
 Prázdno bylo po ní při obědech, jež byly zejména v prvních dnech stichlé a zamklé. I Tonoušovi se po ní stýskalo, i stará paní, kterou jen opatrnými a naléhavými prosbami podařilo se doktorovi přimět, aby aspoň do konce srpna zůstala, v mlčením svém jistě o ní přemýšlela. Ale ani jednou nepromluvila o ní.
 Často vracejí se mu do mysli poslední Bettynina slova, jež promluvila k němu před samým svým odjezdem, když na okamžik podařilo se jim podstoupit ode všech, když jí vypravovali:
 "Děkuji ti, Carolo, za vše z celého srdce. Jsem šťastna, že se mi splnilo, co jsem si přála. Že se rozehráme jako přátelé, kteří se snížili na vědy, a že mám k tobě už vždy cestu otevřenou. I tvé matce ještě jednou za všechno děkuji, nezapomeň jí to říci!"
 Srdce se mu zateplilo a zachvělo při těch slovech nárazem radosti a lhosti. Radosti z opravdové radosti její a z vědomí vlastního, že on k ní přispěl, a že ona to vi

a že mu děkuje, a lhosti, že nemůže jinak být, než se opět rozejít, mírně však vědomím, že neodchází, aby se už nevrátila, nýbrž že se opět setkáji v tom sblížení, v tom smíření a přátelství, k němuž došli a jež si stvořili.
 I teď ve vzpomínce na ta slova, na tu chvíli zmírně vlny toho pohnutí dotýkají se jeho srdce.
 Týden po jejím odjezdu došla od ní zásilka z Lipska. Strávil nad ní celé odpůldne.
 Dopis její dýchal světlo, náladou a hlál milými vzpomínkami na její pobyt v Nedosekách i srdečností pozdravů a přání jemu, Tonoušovi a staré paní. Sdělovala, že již je zas v plné práci a že na počátku zimní sezóny jistě vystoupí v Drážďanech. K listu přiloženy byly tři její fotografie; jedna v přílehavém zimním kostymu s kožíšinou čapkou na hlavě a závojem přes tvář, druhé v empírovém úboru, třetí v roli nějaké prostovlasé Mignony, v režné košili, krátké kytlici a s uzlíčkem u nohou. Byla svůdná na všech, ale přímo fascinující v tom kroji empírovém s vysokým ušesem s čeloukou, s obnaženými rameny, s jí a poprsím. Dlouho a zas o pěť se doktor na ty fotografie díval, a v představě jeho žil ten rozplamený zjev Bettynin v elektrickém světle rampy a soffitu.
 Vedle jejího listu a jejích podobizen našel v zásilce ještě slíbenou podobiznu Karly Mašatové a čtyři její dopisy, Bettyně svědčí o něm svědčily konečně i dopisy její, které u Bettyna svědčila, prozrazující mimo to i slušnou seštelost. Dobře pozorovala a obratně se vyjadřovala, to nemohl upřít, leč zde i vtip šlehl neb citát vhodně vsazen byl, leč při všem tom nemohl se doktor zbavit dojmu jisté zůmyslnosti, jisté aranžovanosti, aby dopis nebyl všední, aby právě ukazoval její pisatelskou dovednost a zběhlou v lektýře. —
 Vzpomínka na řídicího Havláta a jeho krasořečnívčí bezděky se vybarvila a nepřijemně se ho dotkla. Právil si sice sám, že kdyby ji znal, vyzněl by dojem snad jinak, leč kterým nárazkům lépe by rozuměl a celek v jemnější a snad příznivější světlo se mu jevil, ale většího zájmu připouštěním tím v sobě pro bylost její nepochybně. Vidět jí musí, mluvit s ní musí, fotografie ani dopis mu coikem ne náležely, zvědavost jeho nepodrobila.

Napíše to zcela otevřeně Bettyně, která v listě svém projevila dyektivní očekávání, jaký dojem naň Karlna podobizna a dopisy učiní. Také za zprávu o Fabiánovi a Lénynce žádala, a zvlášť o ní ji pozdraviti prosila. (Doktor dobře otíl, že v tom je i trochu zvědavosti vzhledem k němu samému.)
 Stav nemocného mlynáře jen zvolna se lepšil. Polovice těla byla úplně ochrnutá, tak že na loži ani posaditi se nemohl, a Lényňka s Parůzkovou jej stěží jen pokládáním polštářů do polosedlé police vpravovaly. Vědomí se vrátilo již úplně, ale s rečí šlo to zvolna; mluvil doual těžce, a některá i obyčejná slova jakoby se mu úplně byla z paměti vytrátila. Z toho pak, co mluvil, bylo zřejmé, že obírá se v myšlenkách více bohem než světem vesmější.

Z ošl jeho hleděl klid a mír, z tváře úsměv dobroty. Kdykoliv teď doktor přišel na vísitu, vždy musel u něho posadit a Lényňka mu musela přinést skleničku vína. Nebyly to chvíle příjemné; visela na nich tíže vzpomínky na toho muže druhdy silného duševně a tělem, jenž tu nyní lež podtat ja

ko strom nad samými kořeny.
 Doktor vyprávěl, těší i zažertovat se nutil, stálec poslouchal, pozoroval, ale záknitit živější účasti neb jen dojmu pozorování na něm nebylo.
 Před třemi dny, když mu doktor opět utěšené mluvil o naději na brzké zlepšení, na povstání z ložka, na posezení v zahradě, nemocný klidně se usmál a zvolna a s namáháním pravil:
 "Milosrdenství a víra potkají se spolu, a spravedlnost a pokoj dají sobě políbení."
 Ta slova Fabiánova mocně doktora dojala a vzpomíná na ně teď často.
 Zavřívá mu z nich dokonane u-smíření s osudem, naprosté již od-feknutí se naděje v život, vezdej-ší, očekávání věčného poklidu v důvěře v spravedlnost Hospodino-vu pro tu pevnou víru, jíž v srdci hořel, a pro ty skutky lásky, s nimiž před něj předstoupil.
 Není-liž šťasten člověk, jehož život přese všechny bouře osudu, které jím zniťají, vyzní v takový plný akord smíření?

A uvažuje o tom cítil doktor navracet se do své duše potiehu a znenáhla opět ty myšlenky a snahy, které v něm po smrti jeho manželky vzkličily z přemítání o uzavření minulosti, a které mu u-kazovaly k podobnému míru bu-doucnosti, k jakému dospěl starý mlynář po stezce dělné lásky k bližním, označované skutky dobroty a milosrdenství; bez dalších bojů srdce jít jeho stopou, aby se i jeho život uzavřel jednou takový akordem plným harmonie!
 Příjezd Bettynin jej byl vytrhl na chvíli z těch myšlenek a snah i z prvních kroků k jich uskutečňo-vání, a nové udfimlé proudy zaví-řily jeho nitrem; ale dnes to vše není vlastně zas ním jiným, než opět jen episodou, krátkou episo-dou jeho života, která sic změní-la jeho poměr k matce Tonoušo-vě, ale v otázku vlastního účelu jeho dalšího života, jeho výplně nevnesla a nemůže vnésti nový ži-vel, ba ani novou složku.
 Nové uklidnění i jisté útěcha vplynuly v jeho nitro s tímto po-znamem, a návratem do dřívějších pramenů úvah a snah i jich pro-váděním tichly se znenáhla my-šlenky a dojmy zvlčné pobyttem Bettyniným, jenž po novém týdnu připadal mu již jako minulost ně-kolikrát vzdálenější.

Jen v samotě na večerních procházkách, kdy nížel se slunce try-skalo vodorovně poslední proudy svých paprsků mezi kmny boro-více, že zahořely leskem rozpalené mědi a vrhaly za sebe na osvětlenou rez lonského jehličky a na zky-přené polštáře mchu provazy stí-ny daleko přes cestu, kdy zaplanu-lo nízké smrčel na pusece, jakoby u každého kuzele stromku zelený bengál zapáhl, v jehož záři zvěřil se každý list kapradlí a každé sté-blo protřezávalo ostrým stínem o-světlenou půhu, kdy kukačka z dá-li kukala a poslední vivid-vývje žluvy vzrušovaly z tichny silně ně-čků vzpomínka na Bettynu jej za-čhvácěla s mnohou touhou, aby tu teď u něho stála, do očí mu hleděla a s ním cítila tu mocnou hřřivou krásu té chvíle.
 "Nemusela odejít, mohla chřit tu zůstat!" napadlo jej. "Méla přece jen na zřetel hlavě sebe!"
 Početění egoismu jejího prochá-zelo jeho duši, a výřivka samoty a stesku jeho vyplula z jeho srdce.

II.
 V poledu na svátek sv. Petra a Pavla poděhl starý Fabián než- mu zachvatu mrtvice. Vypustil ducha, než příkvapil na ryehlo přivolaný doktor.
 Očekával tento konec dlouho a přeč nyní, kdy nastal, srdce mu jaksi pokleslo a zachvělo se tako-vo podivnou úzkostí, jako v očē-kávání, že již se valí z dáli proud sudby, který jej nechtěl a donese jej k určitým břehům, třeba by se teď i vjprtal.

Avšak tato projímavá, rose-čhvácjící úzkost, vsakujel v je-ho nitro z mlhavého, nezubutně-ho posud posilování, že nešel se již u svahu, na němž bude muset ko-něčně být učiněno rozhodnutí, byla přece jen částí vlábnití těch dojmů, jež narážely na jeho duši když stanul před mrtvolou staro-voú a viděl v tichém pláči stálet opravdovou, hlubokou, bolestí u-chvácenou Lényňku.

Poklid a spravedlnost daly so-bě již políbení," zajeptal bezděky hledě do stuhlé, zarudlé tváře Fa-biánovy, z níž nevyšlo ještě vše-čko fyzické teplo životní.
 A ještě jiný často opakovaný citát nebožičkiv mu proplul my-slí: "Kdo může z lidí tak živ býti, aby neokusil smrti? Kdo vy-trhne život svůj z hrobu? A lepší jest den smrti, než den narození člověka."
 Dotrpně, dožití...
 Měl rád doktor toho starého muže, jenž mrtveť tu leží. Lí-tost chopila srdce jeho, že již s ním nepromluví, že již nikdy ne-vidí jen jeho zvláštní, dobrotou, smírem i klidem rozjasněný ú-směv. Co již bude, bude naň vzpo-mínat a z jeho života čerpat ještě leckdy mnohou utěchu. Obraz je-ho bude vidět před sebou a v skut-cích svých jeho bude následovat. — To si teď sliboval v duchu před jeho mrtvou tvář. Zavede zas ty nedelní jeho besedy s chudými dětmi a tak zachová zde v Nedo-sekách památku na něj. A pomá-hat bude, kde bude moci, jako po-máhal on.
 Uspokojení jej zahřálo z těch slibů v duchu před ním sklada-ných, ale horkost lítosti jeho se v nich rozplývala. Bude hledět zís-kat ty jeho modely mlynů a lodí i ty jeho sbírky, aby dál sloužily tomu účelu, jež jím vyžádal.
 "Tz jste dala zprávu jeho při-buzným?" obrátil se k Lénynce.
 Zavřela hlavou a utřela si slzy.
 "To budu prosit, aby udělali sám, pane doktor."
 "Udělam, všecko udělám. Ko-mu mám psát a kam?"
 "Paní je v Praze v blázinci, už desátý rok, a říkájí, že se už ne-vystáhne, a kvaker strážníkvi, její bratr, je tam snad už šestnáct let. Teď už to pověditi můžu, co nebož-čí nikdy nechtěl, aby se o tom mluvílo — teď už ani jiná pomoc není."
 "A děti už nemá?"
 "Už ne. — Dovědí se to vše-chno, má to napsáno, tam ve sto-le, a pro pana starostu jsem už ta-ky poslala."

Dle závěti, jež celá napsána by-la rukou Fabiánovou už před půl třetím rokem, s dodatkem připsa-ným před šesti nedělemi, dělila dům i zahradu se všim vsudy Lé-nyňka. Kromě toho připadly jí dva tisíce ze vkladu vloženého v t... ské záložně, chudým dětem nedoseekým z těchto vkladu tisíce zlatých. Dodatek závěti odká-zány doktorovi dva tisíce příspěv-kem na provedení jeho záměru, zaříditi pro bezmocné choré star-ce a stařeny v oboi útulnu, a mí-mo to Fabiánovy sbírky a mode-ly. Připojena naděje, že jich bude užívati k týmž účelům, k jakým jich užival testator. Tak splnil vlastně starý mlynář již před půl-druhým měsícem přání, jež v dok-torovi dnes před jeho mrtvolou se ozvalo.
 Z ceněných papírů a peněžních vkladů deponovaných u banky v Praze plynoucí ná jako dosud ná-klad na vydržování paní Fabiáno-vé v zemském ústavě pro chorodu-ché a po její smrti užito jich má býti na dobročinné nářave, jež závět výslovně uváděla.
 Celá ta listina byla psána sje-jasně, ale tak odměřeně a struč-ně, že dělala skoro dojem pouhě-ho suchého výčtu odkazů. Doktor nedověděl si tuto okolnost vysvě-tliti než tím, že bylo tesknou staré-mu mlynářovi při psaní závěti, a že nechtěl zatřást si srdce ještě vše-jakýmoli měkkým vzpomínko-vým anebo k rozloučení se odnáse-jícím slovem. Přes to byl závěti hluboce pohnut a zvlášť ho dojalo, že stařec měl na paměti jeho zá-měr a že jej ustanovil takoka svým nástupcem u obec svých ma-lých besedníků. Viděl v tom, že jej měl Fabián rád, že věřil v o-pravdovost a pozitivnost jeho úmy-slu a že skutečně nahlédl do jeho srdce.
 Ale na dne duše až rozehřevěn byl listem Fabiánovým, jemu svědčícím a vedle závěti uleže-ným. Byl psán těhot dne, kdy dovětek závěti, a zněl:
 "Mlý pane doktoro!
 Nebude asi na dlouho života mého na tomto světě. Staň se vů-láně, duše má se smrti nestra-čuje. Mnoh jsem viděl, mnoh jsem trpěl, Pánu Bohu se pokoril Umru jako křesťan. Amen.
 Ale výjdu bolestí mé na den, a

V Radostné Době Vánoční

Omaha, Nebr., 14. prosince 1911, 1409 Garfield Str.
 Tisíce a tisíce trpících nemocných, kteří našli úlevu a uzdravení po použití Vašich výtečných léků, vzdávají Vám svůj upřímný dík, a mezi ty tisíce Vašich vděčných zákazníků, prosím, račte přičísti i mne a mou rodinu. Jak Vám známo, trpěl jsem žaludeční nemocí a tu obrátil jsem se k Vám o pomoc v mém utrpení. Mám nemoc pozůstávat z nechuťi k jídlu a jiných žaludečních obtíží. Často se stalo, že ráno bez snídaně odešel jsem do práce, neb jsem nemohl pozřiti ani sebe menší sousto. Po Vaší upřímné radě, jsem dnes zdravý, za což jediné vdělám Vám a Vaším lidem. Ad jsem zdravý, vždy po ruce mám Vaše léky pro svou a své rodiny potřebu. Blížká jest doba Vánočních svátků doba radosti, kdy raduje se nejen bohatý ale i chudý — ale jak možno se některým lidem radovati, když jsou obtíženi nemocí! Vim častu, že naši krajané obracejí se o radu a pomoc k osobám, které mají malé aneb vůbec žádné vědomosti o ústroji lidského těla a pak jak častu dostane se jim pochybného léčení, neb lékař, který spíše jim zdraví škadí, a tu zklamán a obžeren od nevědomých vydrážděných nešťastníků důvěru i v sebe lepší vyložení. Nešťastníci oni by učinili dobře, by s plnou důvěrou se obrátili k Vám a bude jim, jako mně a tisíci jiným poslouženo k jejich vlastním prospěchům.
 Zůstávám Vám oddaný —
 Václav Jelinek.

- Toto není žádný expresní švindl -

My nikdy Vaší krajské důvěry nevyužítujeme a nebudeme po dopsání nám o vzorky zasílati Vám léky v ceně několika dolarů po express bez Vaší výslovné objednávky. Píšte nám ještě dnes a přesvědčte se.

Muži, ženy, dívky a starouškové:
 Často ani nevíte, co Vás bolí, a tu náš lék dá úlevu a zdraví. Zdarma na zkoušku na několik dní. Žádný pat. lék.
Bylinné thé jest silitel jater, ledvin a krvečistitel

Jest to čistý přírodní lék zdravotním zákonem prozkoumaný a doporučený a jest jak pro malice tak pro dospělé, a poskytné úlevy při zácpě, kyselosti v žaludku, zlučnatosti, obtížném trávení, jaterních obtížích, bolestech hlavy, bolesti v zádech, nezávinnosti, malarii, kašli, nastužení, bolavém hrdle, revmatismu, neuralgii, dně, bolesti v boku, bolesti v kříží, rozčilenosti, zemdenosti, ztrátě chuti k jídlu, ospalosti, souchotinám, žloutence, pupenech, vyrážce, červám, zlaté žile, tasemnici, nervositi, svrabu, vodnatlosti, srdeční vadě, bouřech, nádorech, líšejích, zastaralých bolestech a všech nepořádekch krve a ledvin. Chuti jest příjemné. Stolicé lehoučká.

Máste se o vzorky thé i o další jeho zásobu v lékárnách a u všech našich jednatelů, kteří po dobrém ho vyzkoušeni v svých rodinách jednatelství přijmou a ochotně poslouží všem trpícím. — Kde není u Vás k dostání, pište si o vzorky na zkoušku i o thé přímo k nám. Na prodej poštou vyplacene až do domu, 55c. Velká krabice na měsíce stačí za \$1.00, 6 dollarových krabicek za \$5.00. Spojte se se svými přáteli na objednávku.

Máme zvláštní léčení pro muže pouze. Též léčení pro KATAR pro muže, ženy a dívky. Trpící, slabé, unavené, předčasně sestár-lé matky a ženy, slabé a bledé dívky. Máme zvláštní léčení pro všechny Vaše nemoce. Papište s důvěrou svou nemoc a pošleme Vám obratem pošty lék zdarma vyplacene na několik dní na zkoušku a knížecky o nemocech. Račte psát anglicky neb česky. 20-4

Marie Votýpka & Co., Dep. 10., So. Bend, Ind.

Kdykoliv přijedete do Omahy a hecete býti pohodlně ubytováni, zajďte o
HOTELU PRAHA,
 roh 13. a William ulice.
 Moderně zařizené pokoje poskytnou i těm nejvytvárajším ten pravý edpůlnek. Vorná čistá vedená kuchyně, jako i štůlné zařízený hostinec zařizé ás uspokojí.
 Posílám na venek — KARLOVAR-SKÉ MEDOVÉ VÍNO — bedna o 12 láhvích — za \$2.75. 371f
JOSEF VAŠKO, majitel.

Nejspolehlivější střížni zboží
 ve velkém výběru za nejlev-nější ceny naleznete ve má-mém obchodě manželů : : :
JOHN A R. A. LIBALOVÝCH,
 1262 již. 13. ul., Omaha.

Máme veliký výběr výpravného zboží pro dámy a pány, bohatý sklad prádla všeho druhu a veliký výběr zvláštních láci každého dne Tel. Dougl. 1066.

Něco dobrého:
 Žádejte od svého groceristy
Petra Schmitta
 celopšeničnou krupičku.
 Návod při každém prodaném kusu. K dostání u Svačiny a Heřmánka.

VELKÝ MODERNÍ NOVĚ ZA-RIZENÝ ČISTÝ závod řeznický
 vlastní
CHAS. F. KUNCL
 v č. 1250 již. 13. ul.
 Má vždy na skladě největší zá-sobu masa nejlepšího druhu. Zboží usenkává výborné jakosti. Vády velký výběr. Ceny nejnižší. Te-lefon Dougl. 4333.

WATERBURY
 Můžeme vám poskytnouti nejlepší léky, které jsou k dispozici. Jsme připraveni poskytnouti vám nejlepší léky, které jsou k dispozici. Jsme připraveni poskytnouti vám nejlepší léky, které jsou k dispozici.
 W. Waterbury, 1333 - 1339 S. Ashland Ave., Chicago, Illinois. Adv.